

Blaðið eigur ein at vísra sær á posthúsinum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐRALAG

NR. 13

LEYGARDAGIN
15. FEBRUAR 1964

37. ÁRG.

Hvussu ber tað til?

TJÓÐVELDIS LOGTINGSMENNIR JÓHANN SIMONSEN OG FRÍÐRIKUR HANSEN TVEITTU OKKUM ÚTRÓÐRAMENN Á BYGD BURTUF SUM ÓVERDUGAR AT FÁA SOMU KOR SUM ÚTRÓÐRAMENN Í KLAKSVIK, Á TVØROYRI, Í VÁGI, Í HAVN OG AÐRA STAÐNI Í TEIMUM STÓRU HAVNUM

HVUSSU KUNNU TEIR FÁA SEG AT GERA SLIKT?

Tað ógvaði meg at frætta, at tveir útróðramenn og fiskimenn sum tjóðveldismennir Jóhann Simonsen og Fríðrikur Hansen skuldu fáa seg at falla yvir javnaðarmenn fyrri teirra uppskot um at fáa skipað so fyrri, at útróðramenn á bygd og serliga har, ið eingin tekur fisk, skulu sleppa av við sin fisk og fáa fyrri hann tann prísín, sum rúfiskaprísnevdin ásetur.

Fríðrikur Hansen segði: hetta uppskotið vera eitt krypsuppskot, ið ikki var búgvíð at koma til viðgerðar.

Jóhann Simonsen segði beinan vegin, at vit útróðramenn á bygd, har sum einki útróðrafelag var, skuldu ikki koma undir prísásetingameyndina. Vit skuldu vita, segði hann, at vit ikki kundu krevja eins góðan prís og í teimum stóru plássunum.

Eg kundi ikki fata hesa heilt ómenniskjaliga og hørðu stóðu í móti okkum, ið frammanundan á so mangan hátt sita við skerdum lutum aftur móti teinum av okkara arbeiðsskammirátum á stóru plássunum, og eg kann ikki fata hesa stóðu, og eg hugsi, at tað tí betur er so, at tað eru fáir, sum kunnu fata hasar báðar orðoramar fyrri tjóðveldið.

Tessverri vóru teir ikki einastu á tingi, ið høvdu somu stóðu, sum hesir báðir tjóðveldismennir, Erlendur Paturssonur, landsstýrismaður og hiviland: formaður fyrri FF hevði orðið, og hann var ikki metari enn sínir partamenn.

Fiskimenn á bygdunum, sum enn tá eru so illa staddir, at teir ikki sleppa av við fisk sín, eiga so sanniliga tann rætt, at hitt almenna roynir at fáa í lag eina skipan, at teir sleppa av við fiskin, og teir hava uppiborið at fáa sama prísín sum hinir fiskimennir, sum sita betri fyrri.

Um hesa stóðuna skuldi av rottum eingin trætta verið. Hon skuldi verið sjálvsögð.

Og so kemur harafrat tann alvarligi veruleiki, at um samfelagið ikki roynir at gera tað liviligt fyrri arbeiðsmenn og fiskimenn á bygd, verða teir noyddir at flyggja úr bygdini — og so hendir tað, at áðrenn vit rættiliga varnast tað, sita vit við einum hópi av avtoftaðum bygdum.

Hvussu kundu Jóhann Simonsen og Fríðrikur Hansen og tjóðveldismenn á tingi taka so harðliga stóðu?

Norðoya javnaðarfelag

hefur fund í kvøld, 15. februar kl. 8 á Klaksvíkars Sjomansheimi. Fridtjof Diesen heldur fyrilestur og visir filmir.

Her er svarið givið!

Tann dagin, tá ið tjóðveldið erakadi at ganga saman í stjórnarlag við javnaðarmennum og valdu at renna saman við tí, sum teir í áðavis frammanundan høvdu merkt sum tað svartasta afturhald og stór manna umboðarar, fólkalokkinum Kjartan Mohr og fólkalokkska partinum av gl. sjálvstýrinum, tann dagin svavdi: tjóðveldið allan frísimaðan politikk og gav seg inn undir afturhaldið fyrri at fáa loysingarpolitikkinn á odda.

Fiskimenn og arbeiðarar eru vorðnir visir í, at tjóðveldismenn, sum mangur valdu sum verandi fyrri einum sosialistiskum heimapolitikki vita nú, at tjóðveldið er bundið á hendur og fótur og sleppur ikki longur, enn Kjartan Mohr

og fólkalokkurin vilja ganga.

Ja, sannleikin er tann, at hvørki tjóðveldismenn ella gl. sjálvstýrismenn ella fólkalokksmenn sleppa longur enn Kjartan Mohr letur seg kasta.

Og tað er bara ein vegur yvir fyrri Kjartan Mohr stjórn.

Og hesin vegur er ikki prýðiligur fyrri Jóhann Simonsen, Fríðrik Hansen, Erlendur Patursson, Sigurd Joensen, Hanus við Høgadalsa og Ellingsgaard.

Lætta hjá fólkalokksmonnum. Teir eru veruliga alin av sama vað mál: sum Kjartan Mohr, Sama er tilfelli við gl. sjálvstýrsmennum.

Einki hegri, einki metari enn Kjartan Mohr, stjórn — tað er karakteristikkurin av tjóðveldinum, fólkalokkinum og gl. sjálvstýrinum. Heri liggur forkláringin til stóðuna hjá Fríðrik Hansen, J. Simonsen og Erl. Paturssyni og tjóðveldismennum yvirhøvd á tingi. Teirra ófátligu stóðu móti útróðramennum á bygd.

Útróðramaður í smápláss.

Sum hin halagrái lesur bíbliuna

Tey orð, ið eg havi nýtt til yvirskrift her omanfyrri, runnu mær í huga, tá eg í 14. september bæði fylgjandi:

»I Útvarpinum segði Brinnes prestur m. a., at tað eru menn her á landi, sum hava ta skaðiliga hugan, at tað er treyt fyrri sælu, at trúgva øllum tí, sum stendur í biblíuni.«

Eg lurtaði eftir røðu harra Brinnes prests, og eg skal vátta, at soleiðis segði Brinnes prestur ikki. Eg vil ikki gera greinina langa, men eg fari hervið at heita á trúboðara tjóðveldismanna um at retta tann skeivleika, sum blað hansara soleiðis førir fráfrá viðvikjandi kristni trúnni. Tjóðveldis trúboðarin býr í somu bygd sum

harra Brinnes prestur, so hjá teim ber væl til at tala saman um hesi viðurskifti.

At 14. september ógviliga ofta lesur »Sosialin« á sama hátt, sum hin halagrái lesur bíbliuna, vita vit jú øll. Tað taka vit okkum ikki so nær. Men biblan átti at fingið frið. Eg hoyrði Brinnes prest, og mær dámd: væl alt tað, sum hann segði. Harfyrri vil eg ikki, at orð hansara verða skeivlað av lagi í føroyskum bløðum — ja, so skeivt framfórd, at ein næstan kundi trúð, at »14« apar seg eftir »Pravda« ella øðrum eystanbløðum, sum gera alt fyrri at útrudda kristnina.

Grundtvigianari.

Hvør tók Leiv Øssursson frá okkum?

HVØR OG HVØRJIR VÁRKUNNAÐU G-MONNUM?

HVITANES TIL EIN G-MANN FYRI IKKI EITT REYTT OYRA

Sum áður greitt frá í hesum blað, og havi á mál millum manna her suðuri, vóru allar snildir nýttar til tess at halda javnaðarmenn uttan fyrri leiðsluna av Suðuroyar Norðara Trolarafelag.

I kraft av fullmaktum, sum nógv ír partaeigarar blint lótu stjórnar og øðrum í hend: uttan at varnast, at hesar fullmaktir seinri vórðu nýttar móti teimum sjálvum til at stemma einasta umboðsmannin hjá fiskimonnum út úr stjórnini.

Men javnaðarmenn vóru kortini teir, sum við meirluta sínum í sókn arstýrinum garaneraðu fyrri útgerð til trolarin túr fyrri túr, so leingi hann varð drívin av felagnum hiðani av fjørðinum. Og Dam við

landsstýris kólegum sínum stóðu við endan at gjalda byggikostnaðin og hjálpa trolaranum ferð eftir ferð, til tess at leiðsla trolarans

Av tí at ein villa var komin í hesa yting, seta vit hana aftur í blaðið:

75 ár

Martina Winthereik, Skopun.

Trú og vónin reistu rond, tá lagnan var tør beisk og vond, so ongundi tú gavst á hond — og nú er vár í nánd.

Vinarlig heilsan
Hans Dalsgaard.

gjörði tað ómøguligt hjá landsstýrsmonnum at fáa ein meirluta á tingi fyrri at halda fram við hjálpin.

Ílla var fyrstaðíð. Tað kann ikki noktast. Hóast alla hjálp endaði trolarin fyrri teymi inni á botninum á Trongsvágsfjørði. Og her tók fólkalokksmaðurin Knútur Nygaard á Realkreditstovninum skiparajobbið um borð. Og hann fór ikki av brúnni aftur.

Fólkalokkurin, sum alla tíðina, meðan Leivur var á Tvøroyri, hevði átt vaktarhaldið har, hevði nú sett vakt með alla.

Partaeigararnir finga einki at vita, og stjórnin var fallin í fítt.

Tjóðveldismaðurin á stjórnini, Hemming Jespersen, leyp fyrri borð. Hann rýmdi sum rotnurnar, tá ið hann sá, at skipið fór at søkka.

Knútur skipari segði: ikki av fetinum við skipinum, fyrr enn hansara stovnur hevði fingið sitt.

Hari! Kall! Kynski!

Nú mátti P. M. Dam og hansara landsstýriskolegar aftur í eldín. Knút stjórn fekk sitt. Og fiskimennir, ið — so lægið tað ljóðar — áttu væl av peningi til góðar hjá felagnum, finga sitt, sín pening.

Keyptur av landinum frá Knúti Nygaard fólkalokksmanni varð Leivur givin í hendurnar á dugløgum monnum at driva, skrásettur á Tvøroyri.

Ætlanin var veruliga at driva trolarin við nýggjum drifurum út frá Tvøroyri, og við tí endamáli varð Hvitanes keypt av kommunini.

P. M. Dam legði fram uppskot á tingborð at jatta pening til nútíðansgerð av fiskavirkinum á Hvitanesi á Tvøroyri, so trolarin og kanska onnur skip, helst privat-skip, kundu hava høvi at fáa veðu sína lagda upp og tilvirkaða á Tvøroyri. Men henda ætlan glæpp, tí ein meirluta á tingi var móti, og hin idnasti, hin mest fanatiski maðurin innan fyrri henda meirluta var tvøroyramaðurin, tjóðveldismaðurin Hemming Jespersen.

~ Ljóðar hetta ikki ótrúligt?

Men allir borgarar í Frøðbiar sókn vita, at hetta er satt.

Fyrri betri at forkoma hesum, kom sami Hemming Jespersen fram við snakki um at gera eitt risavirki á Hvitanesi, sum skuldi

vara og geva arbeiði til allar tíðir.

I dag, nú 2 tjóðveldismenn eru ráðharrar, og Hemming Jespersen við samanspæli við nokrum borgarligum og einum yvirleypara situr borgarstjórn, hevur hann við hesum monnum avtoftað Hvitanes sum eitt fiskavirkipláss, rivið turkingargreidurnar niður, sett stopp-ara fyrri øllum planið fyrri útbygging av Hvitanesi. Og fyrri at seta prikkín yvir ið hevur ein g-maður fingið Hvitanes til nýstlu, til voringoymslu fyrri ikki eitt oyra uttan rentu av tí, sum tað hevur kostað kommununi at bróta fiskavirkið niður og gera húsi í stand til at goyma mjøl, sukur og grýn og aðrar heilsulovurur at flyggja Suðuroyar handilsmonnum frá Hvitanesi.

Tær 90 000 kr., sum tað kostaði kommununi at keypa Hvitanes og seta fiskiturkivirkið í stand, megu skattaborararnir gjalda fyrri at veita einum g-manni rúm á plássinum.

Kann tað hera til, at landsstýrið, sum er yvir kommununi, kann hava góðtikið hesa ta mest sinis-sjúku gerð, sum nakað sóknarstýri hevur gjørt??

Hvitanes er eitt hitt besta pláss-ið á staðnum her við Trongsvágsfjørð.

Ikki skuldi tað undra meg, um næsta stig ið hjá hesum manni og hansara meðhjálparum verður at umbyggja húsin á Sleipstøðni, sum hann er meistari á, til goymsluhús fyrri onkran konfektions-handlara. Hetta hevði borið til, nú ið Suðuroyggin er so væl saman-bundin við vegum, Einar Storr ella Brenda kundu t. d. hugast at havt hug fyrri slikari goymslu. Á sleipstøðni er jú óskukalt framman-undan. Og vinnuliga sær, so tykist at vera umráðandi: hjá hesum monnum, at slik goymsla verður bygd. Tá verður tað so lætt at svara, at alt pláss við strondina er upptikið. Tað verður av keðiligt altíð at spyria teir Erlend Patursson og Hákon Djurhuus, hvussu so fegin teir vilja reita eina hond fyrri at knekta fólk ið Frøðbiar sókn, ið hevur loyvt sær at fara ein arbeiðara- og fiskimannapolitikk.

Men royn tú, Hemmingur, Einar reittur tær eina hond. Lit á tað!

Hanus arbeiðari, eisini kall-aður Hanus á Báradeingi.

Knút Wang hevur svarað, men mest sum í tóman heim

Tað vóru 4 rættuliga beinteidis spurningar, ið Knút Wang, blaðstjóri á Dagblaðnum var biðin um at svara uppá — sjálvandi beinteidis — men svarið er mest bara uttanumtós.

Tá ið Knút Wang fyrst talar um »fair play« og »under beltestedet« í føroyskari blaðskrivning, so er Dagblaðið ikki so væl kent fyrri »fair play«, men munandi betur kent fyrri skrivning, ið rakar »under beltestedet«; men hetta fara vit leysliga um.

»Citat Sørensen« er eitt eyn-nevni ella kelinavn, ið Knút Wang vanliga brúkar; men neyvan tí honum dámar hetta so væl; tað er vel skiljandi, at ein blaðstjóri, ið hevur málið so politiskt runt sum

Knút Wang, frá villaftu loysing, til NEI fyrri loysing, yvir í samband til sjálvstýri av ymskum øgum o. s. fr., ikki er so glaður fyrri at siggia og lesa síni egnu orð frá hesum ymsku tíðarskeiðum av politiska lívi sínum endurtikin. Tað verður misljóð í teinum, og eitt fullgott prógv fyrri hesum er júst tað »citatið« eg tók úr Dagblaðnum, og sum Knút Wang í aftursvari sínum roynir at snúgva sær undan við nú at leggja heilt (Framhald á 2. síðu).